

مبانی مربی گری و دست آموز نمودن حیوانات

گرد آوری و ترجمه: دکتر اسکان چایچی

ویرایش علمی: دکتر محمد رضا باسامی

سرشناسنامه: جایچی، اشکان ۱۳۵۷.
عنوان و نام پدیدآور: مبانی مربی گری و دست آموز نمودن حیوانات / تألیف اشکان جایچی / ویرایش علمی
محمدرضا باستانی .
مشخصات نشر: تهران: مرز دانش، آبیگاه، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ۵۶ص، مصور، جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۴۵-۱۵-۳ : ۵۰۰۰۰۰۰۰ : ۳-۱۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: ص.ع به انگلیسی Ashkan Chichi
یادداشت: کتابخانه
موضوع: علوم - تعلیم
موضوع: حیوانات - دست آموز
شناسه پرونده: باستانی، محمدرضا، ۱۳۴۲- ویراستار
رده بندی کنگره: ۱۳۸۹ : ۶۲۰ : GV۱۸۲۹
رده بندی دیویی: ۳۷۷
شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۴۵۰۱۱

انتشارات مرز دانش

مرکز چاپ و توزیع کتاب دانشگاهی

مبانی مربی گری و دست آموز نمودن حیوانات

پدیدآور: دکتر اشکان جایچی

ویرایش علمی: دکتر محمدرضا باستانی

امور رایانه: اعظم پروازی

مشاور طرح: رضا فردوسی

گرافیکست: رضا عابدی

چاپ اول ۱۳۹۰ شمارگان: ۵۰۰ نسخه قطع: وزیری

قیمت: ۵۰۰۰ تومان شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۴۵-۱۵-۳

لیتوگرافی: سحرگرافیک تلفن: ۶۶۴۹۹۳۵۶ چاپ: پویا

ناشر همکار: انتشارات آبنگاه

مرکز بخش: تهران- خیابان انقلاب- خیابان ابوریحان- کوچه عنصری پلاک ۱۱

تلفن: ۶۶۴۰۳۶۵۰ همراه: ۰۹۱۲۳۷۱۴۰۳۱

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۶	◀ پیشگفتار
۷	◀ مقدمه
۹	◀ فصل اول: کلیات
۱۱	◀◀ سوژه
۱۱	◀◀ فضاهای مختلف کار با سوژه
۱۱	◀◀ تمرین
۱۱	◀◀ بازی آموزشی
۱۱	◀◀ نمایش
۱۱	◀◀ حرکت
۱۲	◀◀ انواع حرکت
۱۲	◀◀◀ حرکت ساده
۱۲	◀◀◀ حرکت تلفیقی
۱۲	◀◀◀ حرکت تلفیقی نوام
۱۲	◀◀◀ حرکت تلفیقی متوالی
۱۳	◀◀ تأییدیه
۱۳	◀◀ انواع تأییدیه
۱۳	◀◀◀ تأییدیه ی مثبت
۱۴	◀◀◀ روشن بینی
۱۴	◀◀◀ کنش بزرگ
۱۵	◀◀◀ تأییدیه ی منفی
۱۵	◀◀◀ زمان تأییدیه
۱۵	◀◀◀ تأییدیه ی خواهشی
۱۶	◀◀◀ طول مدت تأییدیه
۱۶	◀◀◀ مقدار تأییدیه
۱۶	◀◀◀ مقدار تأییدیه ی غذایی
۱۷	◀ اطلاعات
۱۷	◀ نتیجه

۱۷	تنبیه شرایطی
۱۸	محرك
۱۸	انواع محرك
۱۸	محرك غير شرطی
۱۸	محرك شرطی
۱۹	رُست
۲۰	محرك شرطی کلامی
۲۰	واکنش
۲۰	بل
۲۰	تاییدیه ی شرطی
۲۱	حرف شنوی
۲۲	فروپاشی تعالیم
۲۲	رژیم تاییدیه
۲۲	روش های اعمال تاییدیه
۲۲	روش شرقی اعمال تاییدیه
۲۳	روش غربی اعمال تاییدیه
۲۳	انواع رژیم تاییدیه
۲۳	رژیم تاییدیه با دفعات ثابت
۲۳	رژیم تاییدیه با فاصله زمانی ثابت
۲۴	رژیم تاییدیه با دفعات انتخابی
۲۴	رژیم تاییدیه با فاصله زمانی انتخابی
۲۵	فصل دوم: ایجاد رفتار
۲۷	۱۰ اصل ایجاد رفتار
۲۷	اصول ۱ و ۲
۲۸	اصول ۳ تا ۷
۲۹	اصول ۸ تا ۱۰
۲۹	انواع بازنگری
۲۹	بازنگری در ذهن مربی
۲۹	بازنگری به کمک بازگشت به مهد کودک
۳۰	نقطه ی توقف آموزش

۳۱	◀◀ تثبیت سیکنال
۳۱	◀◀ محرک شرطی پیشرو
۳۱	◀◀ محرک شرطی نامطلوب
۳۲	◀◀ ادغام محرک ها
۳۲	◀◀ ایجاد مرحله ای رفتار
۳۳	◀◀ روند ایجاد رفتار
۳۴	◀◀ مزایای بازی های آموزشی
۳۴	◀◀ روش های سرعت بخشی به روند ایجاد رفتار
۳۴	◀◀◀ استنده / تارکت
۳۵	◀◀◀ تقلید
۳۶	◀◀◀ شبیه سازی
۳۷	◀◀◀ موز زمانی
۳۷	◀◀◀ تأخیر زمانی
۳۸	◀◀◀ پیش دستی سوژه
۳۸	◀◀◀ زنجیره ی رفتاری
۴۱	◀◀◀ فصل سوم: رهایی از رفتارهای نامطلوب
۴۳	◀◀◀ روش های رهایی از رفتارهای نامطلوب
۴۳	◀◀◀ حذف یا محدودیت فیزیکی سوژه
۴۴	◀◀◀ تنبیه
۴۵	◀◀◀ تأییدیه ی منفی
۴۶	◀◀◀ گذر زمان
۴۷	◀◀◀ واکنش مطلوب در مقابل رفتار نامطلوب
۴۷	◀◀◀ ایجاد ارتباط بین محرک مشخص با رفتار مطلوب پس حذف تدریجی محرک
۴۸	◀◀◀ دادن تأییدیه مثبت به هر رفتاری غیر از رفتار نامطلوب
۴۹	◀◀◀ تغییر انگیزه
۴۹	◀◀◀ محرومیت
۴۹	◀◀◀ محرومیت غذایی
۵۱	◀◀ منابع
۵۲	◀◀ ضمیمه ۱: نمونه هایی از ژست
۵۴	◀◀ ضمیمه ۲: مثال های مقایسه ای

بیشگفتار

رشته‌ی تحصیلی و سوابق کاری مربوط، بکر بودن موضوع مریی گری حیوانات، باور به شباهت‌های بنیادی و دست‌کم فیزیولوژیک روان انسان با سایر جانوران و علائق شخصی از یک سو و تحقیقات اساتیدی چون بوریس ژورید و مندرجات افرادی مثل الکساندر پوزیک از طرف دیگر، بانی و دستمایه‌ی پیدایش کتابی شد که پیش روی شما خواننده‌ی گرامی و علاقه‌مند قرار دارد.

شاید بتوان خوانندگان صفحات آتی را در همان گروه سنی معروف نوجوانان ۱۹ تا ۹۹ ساله قرار داد! کتاب هم در نوع خود بدیع می‌نماید و به جای پرداختن صرف به رفتارشناسی تغذیه‌ای، اجتماعی و جنسی جانوران و یا بررسی خاص رفتارهایی که با بروز بیماری در دام توأم می‌شود، از دیدگاه تریپس، در عین حال ورا گونه‌ای (و نه صرفاً آموزش سگ‌ها) به حیوانات نگاه کرده است که منظر منحصربه‌فردی را در کتاب فارسی در نوع خویش باشد. در آراستن صفحات به منظور ایجاد اثری صوری عمیق تر، سعی شده است از نمایی‌های تک‌رنگ و در عین حال نشاط‌آور بهره‌گرفته شود و گام دیگر به سوی سیستم‌های مدیریت کیفی بالاخص نظام آراستگی^۱، ایجاد قالب جدولی و تا حد امکان رعایت ایجاز بوده است. در ترجمه آزاد مآخذ (علت تجميع منابع در انتهای کتاب) بسبب کاربرد، بیشتر واژه‌ی انگلیسی یا معادل رایج فارسی آن بکار رفته، از برگردان و استفاده از معادل فرهنگستانی (!) در جای جای متن اجتناب بعمل آمده است. ضمناً در مواردی از "تعریف" در معنای اصلی آن (جامع و مانع) بلکه به عنوان "توضیح" بهره‌گرفته شده است.

امیدوارم انتشار این دست‌کتاب‌ها در عصر ارتباطات، گشایشی باشد تا بنا نبیند روحیات شبیه‌ترین موجودات زنده‌ی طبیعت به انسان (جانوران) جایگاه ارتباطی و تعاملی "چهار صنف حیوان"، مصداق واقعی خود را پیدا کند؛ ارتباط یا نویسنده:

locusir@gmail.com, www.ashkanchaichi.com

مقدمه

رفتار، اشاره به اعمال یک موجود زنده دارد که معمولاً در ارتباط با محیطش می باشد. رفتار شناسی جانوری^۲، شامل حیطه های روان شناسی مقایسه ای^۳، مونه شناسی جانوری^۴، بوم شناسی رفتاری^۵ و زیست شناسی اجتماعی^۶ می شود.

روان شناسی مقایسه ای، رفتار حیوانات را در بستر آنچه به عنوان روان شناسی انسانی شناخته شده است بررسی می کند و بنابراین زیر مجموعه ی علم روان شناسی قرار می گیرد و این در حالی است که شخصیت شناسی جانوری، رفتار حیوانات را از منظر پیشینه ی کالبد گشایی^۷، فیزیولوژی^۸، نوروبیولوژی^۹ و رده بندی ژنتیکی^{۱۰} مورد مطالعه قرار می دهد آن هم بدون تأکید گونه ای و در زمره ی زیست شناسی به شمار می آید.

"مبانی مریی گری و زیست آمور نمودن حیوانات" در بحث تربیت، بیشتر تمرکز خود را بر روان شناسی مقایسه ای معطوف نموده، بعضاً گریزی مختصر به شخصیت شناسی جانوری به ویژه در قالب مثال ها داشته است. در اثنای مطالب، هر جا سخن از "تأییدیه" به میان آمده، بیشتر از نوشته های بی. اف. اسکندر بهره گرفته شده است حال آنکه مباحث "شرطی و غیر شرطی" غالباً مرهون پژوهش های آی. پی. پائولوف می باشد برگردان آثار اچ. فرانک، کی. پرایر و بی. وود هوس هم اکثراً دستمایه ی یک سری از مثال ها قرار گرفته اند. مبانی مطروح در

²] Animal Behavior

³] Comparative Psychology

⁴] Ethology

⁵] Behavioral Ecology

⁶] Sociobiology

⁷] Anatomy

⁸] Physiology

⁹] Neurobiology

¹⁰] Phylogenetics

این بخش کتاب هم بیشتر برگرفته از مقدمه ی یکی از کتب ال. ای. گیرالدو است.

از نقطه نظر کاربردی، در کنار حیواناتی که از گذشته برای انسان مصرف غذایی^{۱۱} داشته اند، حیوانات همراه^{۱۲} با پر کردن خلاء تنهایی و نیز کمک به درمان بیماری هایی چون افسردگی و عقب ماندگی ذهنی (به طور مثال با دلفین درمانی^{۱۳})، نقش خود را در دنیای مدرن و برخورد با تبعات مدرنیسم پر رنگ تر نموده اند.

در ارتباط با صنعت گردشگری هم، در کنار سیرک (نمود سنتی دست آموز کردن جانوران) کاربرد سیاحتی حیوانات تربیت شده را به شکل سیرک آبی، ابر آکواریم^{۱۴} یا تلفیقی از هر دو و نیز در هیأت توسعه یافته و تجمیعی آن باغ وحش آبی - خاکی (که بارز ترین نمودش "دنیای دریایی"^{۱۵} در ایالات متحده است) می توان لمس نمود.

از نگارش این مختصر بر آنم تا کمی کوچک در راستای موفقیت مربیان، صاحبان دام، زیست شناسان، دام پزشکان، دامپروانان و تمام افرادی که روان و رفتار حیوانات برایشان جالب و کارآمد می باشد برداشته باشم. همچنین در کنار انسان ها امیدوارم حیوانات کمتری هم دچار تبعات "سوء برخورد" این موجود دو پا شوند!

^{۱۱}] Food Animals

^{۱۲}] Companion Animals

^{۱۳}] Dolphintherapy

^{۱۴}] Oceanarium

^{۱۵}] SeaWorld